

UZASADNIENIE

Powódka Teresa Kaczorowska w dniu 14 października 2019r. wystąpiła z pozwem przeciwko Powiatowemu Centrum Kultury i Sztuki im. Marii Konopnickiej w Ciechanowie, w którym wniosła odwołanie od odwołania jej ze stanowiska Dyrektora Powiatowego Centrum Kultury i Sztuki im. Marii Konopnickiej w Ciechanowie.

W piśmie procesowym z dnia 14 października 2020r. powódka sprecyzowała powództwo w ten sposób, że wniosła o dopuszczenie jej do pracy na stanowisku dyrektora Powiatowego Centrum Kultury i Sztuki im. Marii Konopnickiej w Ciechanowie oraz o zasądzenie na jej rzecz od pozwanego wynagrodzenia za czas gotowości do pracy, tj. od dnia 01 stycznia 2020r. do dnia dopuszczenia do pracy w kwocie po 7.000,00 zł brutto miesięcznie, ewentualnie na wypadek uznania, że stosunek pracy uległ rozwiązaniu, o przywrócenie do pracy na poprzednich warunkach pracy i płacy, zasądzenie wynagrodzenia za cały okres pozostawania bez pracy oraz o zasądzenie na jej rzecz kosztów sądowych, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych (*k. 135-137 akt*).

Ostatecznie, na rozprawie w dniu 09 grudnia 2020r. powódka reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanego odszkodowania za cały okres pozostawania bez pracy (*k. 162 akt*).

Pozwane Powiatowemu Centrum Kultury i Sztuki im. Marii Konopnickiej w Ciechanowie, reprezentowane przez profesjonalnego pełnomocnika, w odpowiedzi na pozew wniosło o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 3 marca 2021r. Sąd Rejonowy w Ciechanowie IV Wydział Pracy w punkcie I zasądził od pozwanego Powiatowego Centrum Kultury i Sztuki im. Marii Konopnickiej na rzecz powódki Teresy Kaczorowskiej kwotę 21.000,00 zł tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem odwołanie powódki ze stanowiska, w punkcie II oddalił powództwo w pozostałym zakresie, w punkcie III wyrokowi w punkcie I nadał rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 7.000,00 zł, w punkcie IV zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, w punkcie V nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Ciechanowie kwotę 1.050 zł tytułem zwrotu opłaty sądowej od pozwu.

Powyższe orzeczenie zostało oparte przez Sąd Rejonowy na następujących ustaleniach faktycznych:

Powódka Teresa Kaczorowska, uchwałą Nr 115/2011 Zarządu Powiatu

Ciechanowskiego z dnia 04 października 2011r., została powołana z dniem 5 października 2011r. na czas nieokreślony na stanowisko Zastępcy Dyrektora Powiatowego Centrum Kultury i Sztuki im. Marii Konopnickiej w Ciechanowie. Jednocześnie, od dnia 05 października 2011r. powódce powierzono pełnienie obowiązków dyrektora Powiatowego Centrum Kultury i Sztuki im. Marii Konopnickiej w Ciechanowie na okres sprawowania mandatu radnego p. Stanisława Kęsika. Z kolei w dniu 27 sierpnia 2013r. Zarząd Powiatu Ciechanowskiego podjął uchwałę Nr 89/2013, na mocy której powołał powódkę na stanowisko dyrektora Powiatowego Centrum Kultury i Sztuki im. Marii Konopnickiej w Ciechanowie na czas określony od dnia 01 września 2013r. do dnia 31 sierpnia 2018r.

Następnie, uchwałą Nr 94/2018 Zarządu Powiatu Ciechanowskiego z dnia 31 sierpnia 2018r., po uzyskaniu opinii związków zawodowych działających w tej instytucji kultury oraz stowarzyszeń zawodowych i twórczych właściwych ze względu na rodzaj działalności prowadzonej przez instytucję, powódka została ponownie powołana na stanowisko dyrektora Powiatowego Centrum Kultury i Sztuki im. Marii Konopnickiej w Ciechanowie na okres 3 lat, od dnia 01 września 2018r. do dnia 31 sierpnia 2021r.

Gdy powódka objęła stanowisko dyrektora, instytucja miała ok. 110 tysięcy złotych długu. W 2012 roku powódce udało się pozyskać pieniądze na cyfryzację kina. W tym roku otworzyła także kawiarenkę kinową „Kultura”. Z kolei w 2016 roku powódka uruchomiła drugą salę kinową w Kawiarni Artystycznej ze środków pozyskanych z Instytutu Sztuki Filmowej. Modernizacja kina i druga sala kinowa spowodowała, że ilość gości korzystających z kina wzrosła o kilkadziesiąt tysięcy osób. Pod koniec 2018 roku kino miało 73 tys. widzów, a w październiku 2019 r. blisko 80 tysięcy. Powódka wprowadziła wiele nowych imprez do kalendarza Powiatowego Centrum Kultury i Sztuki im. Marii Konopnickiej w Ciechanowie. Wprowadziła plenerowe koncerty „Szopen nad Łydynią”, letnie koncerty zespołów muzycznych dla młodzieży. Było około 30-40 wystaw rocznie. Nową formułę uzyskał Zespół Ludowy. Powstały dwa nowe teatry dla dzieci i dla dorosłych. Założyła dyskusyjny klub filmowy. Po remoncie Kawiarni Artystycznej, powódka wprowadziła „środe artystyczne”, podczas których pojawiały się osobowości. Byli to aktorzy, literaci, filmowcy. Utworzyła galerię. Były warsztaty tańca, warsztaty muzyczne, plastyczne. Były prowadzone zajęcia fitness. Powódka wielokrotnie była nagradzana nagrodami pieniężnymi. Otrzymała odznaczenie „Gloria Artis” od Ministra Kultury. Rada Powiatu Ciechanowskiego co roku przyjmowała sprawozdanie z działalności na rzecz Powiatowego Centrum Kultury im. M. Konopnickiej w Ciechanowie i akceptowała program na rok następny. Przeprowadzane audyty nie wykazywały żadnych nieprawidłowości. Ocena pracy powódka za 2018 rok była pozytywna.

W dniach od 15 do 31 lipca 2019r. w pozwanym Powiatowym Centrum Kultury i Sztuki im. Marii Konopnickiej w Ciechanowie została przeprowadzona doraźna kontrola przez pracowników Starostwa Powiatowego w Ciechanowie. W protokole z kontroli nie zostały zawarte żadne zalecenia pokontrolne.

W dniu 23 września 2019r. Zarząd Powiatu Ciechanowskiego podjął uchwałę nr 126/2019 o odwołaniu powódki z dniem 23 września 2019r. ze stanowiska dyrektora Powiatowego Centrum Kultury i Sztuki im. Marii Konopnickiej w Ciechanowie. Odwołanie było równoznaczne z wypowiedzeniem umowy o pracę. Okres wypowiedzenia wynosił 3 miesiące i upłynął 31 grudnia 2019r. Do uchwały nie załączono żadnego uzasadnienia. W treści uchwały nie wskazano przyczyn odwołania powódki ze stanowiska.

Rozstrzygnięciem nadzorczym z dnia 8 stycznia 2020r. nr WNP-O.4131.27.2019, Wojewoda Mazowiecki stwierdził nieważność uchwały nr 126/2019 Zarządu Powiatu Ciechanowskiego w sprawie odwołania powódki ze stanowiska dyrektora Powiatowego Centrum Kultury i Sztuki im. Marii Konopnickiej w Ciechanowie. Od powyższego rozstrzygnięcia nadzorczego została wywiedziona przez Powiat Ciechanowski skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego. Po rozpoznaniu sprawy ze skargi Powiatu Ciechanowskiego na rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Mazowieckiego z dnia 8 stycznia 2020r., nr WNP-O.4131.27.2019, Wojewódzki Sąd Administracyjny wyrokiem z dn. 24 czerwca 2020 r. w sprawie o sygn. akt II SA/Wa 627/20 oddalił skargę.

Miesięczne wynagrodzenie powódki Teresy Kaczorowskiej liczone jak ekwiwalent na urlop wypoczynkowy wynosiło 7.000,00 zł brutto miesięcznie.

W niniejszej sprawie stan faktyczny był w przeważającym zakresie bezsporny i Sąd Rejonowy ustalił go na podstawie dokumentów, których wiarygodność nie była kwestionowana przez strony, w oparciu o zeznania powódki oraz zeznania świadka.

Przechodząc do rozważań prawnych Sąd Rejonowy wskazał, że odwołanie dyrektora instytucji kultury jest uregulowane w art. 15 ustawy z dnia 25 października 1991r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U. 2020, poz. 194, dalej: ustawa). Zgodnie z przepisem art. 15 ust. 7 tej ustawy w sprawach dotyczących powoływania i odwoływania dyrektora instytucji kultury w zakresie nieuregulowanym w ustawie mają zastosowanie przepisy art. 68-72 k.p. Art. 15 ustawy zawiera enumeratywne wyliczenie przyczyn odwołania dyrektora instytucji kultury i jest przepisem o charakterze szczególnym, co wyklucza możliwość stosowania przepisów i zasad kodeksu pracy. Art. 70 § 1² k.p. stanowi, że stosunek pracy z pracownikiem odwołanym ze stanowiska rozwiązuje się na zasadach określonych w przepisach niniejszego oddziału, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej. Przepis ten potwierdza jedynie ogólną zasadę pierwszeństwa stosowania przepisu szczególnego przed ogólnym.

Sąd Rejonowy zauważył, że na gruncie przepisów Kodeksu pracy możliwe jest odwołanie (równoznaczne z wypowiedzeniem) bez podawania przyczyny odwołania. Natomiast wskazanie w ustawie szczególnej przyczyn uzasadniających odwołanie niewątpliwie ma na celu zapewnienie wzmożonej trwałości terminowego stosunku pracy z powołania. Zdaniem Sądu Rejonowego przyjęcie, że brak jest możliwości weryfikowania wskazanej przyczyny odwołania przez sąd sprawiłoby, iż cel ten zostałby w istocie zniweczony. Możliwe byłoby bowiem w każdym przypadku wskazanie przyczyny niekonkretnej lub nawet czysto fikcyjnej. Zaś w razie sporu sądowego odwołany pracownik byłby pozbawiony jakichkolwiek środków obrony i co za tym idzie możliwości uzyskania dochodzonego roszczenia.

Sąd Rejonowy podkreślił, że kwestia charakteru aktów powołania na stanowiska dyrektorów instytucji kultury była zarówno w orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego, jak i Sądu Najwyższego, sporna. Ostatecznie w judykaturze sądów administracyjnych utrwalone zostało wyraźne stanowisko o ich podwójnym charakterze, jako aktów publicznoprawnych a zarazem aktów wywołujących skutki w sferze prawa pracy. Sad I instancji podzielił stanowisko wyrażone m.in. w wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 31 stycznia 2012r., sygn. akt II OSK 2526/11, w którym NSA jednoznacznie wskazał, że „podwójny charakter aktów powołania na stanowisko dyrektora instytucji kultury z jednej strony przesądza o objęciu go nadzorem wojewody, a w konsekwencji kontrolą sądu administracyjnego, a z drugiej, o możliwości poddania sporów z tego tytułu kontroli sądów powszechnych (sądów pracy). Taką wykładnię potwierdza nowelizacja ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej z dnia 31 sierpnia 2011r. (Dz. U. Nr 207, poz. 1230). W obecnym brzmieniu (od 1 stycznia 2012 r.) ust. 7 art. 15 stanowi, że w sprawach dotyczących powoływania i odwoływania dyrektora instytucji kultury w zakresie nieuregulowanym w ustawie mają zastosowanie przepisy art. 68-72 k.p. W innych zatem, uregulowanych ustawą, sprawach trybu i powoływania dyrektora instytucji kultury mają zastosowanie przepisy prawa administracyjnego skutkujące publicznoprawnym charakterem aktu powołania na to stanowisko, wywołujące skutki także w sferze prawa pracy”.

W związku z powyższym Sąd Rejonowy stwierdził, że odwołanie dyrektora instytucji kultury podlega kontroli sądu, co oznacza, że sąd jest obowiązany zbadać, czy podana przyczyna jest rzeczywista i prawdziwa. W razie ustalenia, że wskazana przyczyna jest fikcyjna odwołanie jest wadliwe, a odwołanemu pracownikowi przysługuje roszczenie o odszkodowanie.

Sąd Rejonowy wskazał, że zgodnie z art. 15 ust. 6 ustawy, dyrektor instytucji kultury powołany na czas określony może być odwołany przed upływem tego okresu:

- 1) na własną prośbę;
- 2) z powodu choroby trwale uniemożliwiającej wykonywanie obowiązków;

- 3) z powodu naruszenia przepisów prawa w związku z zajmowanym stanowiskiem;
- 4) w przypadku odstąpienia od realizacji umowy, o której mowa w ust. 5;
- 5) w przypadku przekazania państwowej instytucji kultury w trybie art. 21a ust. 2-6.

W konsekwencji, jeżeli którakolwiek z tych przesłanek nie zostanie zachowana, to w sferze prawa pracy wywołuje to określone konsekwencje, a to takie, że odwołany dyrektor instytucji kultury z naruszeniem przepisu art. 15 ust. 1 i 15 ust. 6 ustawy może na podstawie art. 15 ust. 7 ustawy w zw. z art. 69 k.p., 45 § 1 k.p. i 47 ¹k.p., domagać się odszkodowania.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy Sąd Rejonowy stwierdził, że Zarząd Powiatu Ciechanowskiego w uchwale odwołującej powódkę ze stanowiska dyrektora Powiatowego Centrum Kultury i Sztuki im. Marii Konopnickiej w Ciechanowie nie wskazał żadnej z przyczyn wymienionych w art. 15 ust. 6 ustawy z dnia 25 października 1991r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej na uzasadnienie odwołania powódki ze stanowiska. Sąd Rejonowy nie miał żadnych podstaw zweryfikowania, czy podana przyczyna jest rzeczywista i prawdziwa. A zatem nie można uznać, by doszło do zgodnego z prawem odwołania powódki ze stanowiska.

W związku z powyższym Sąd Rejonowy uznając, że odwołanie powódki ze stanowiska dyrektora nie było zgodne z prawem, zasądził na jej rzecz od pozwanego odszkodowanie w wysokości 21.000,00 zł, odpowiadające jej 3 - miesięcznemu wynagrodzeniu powódki za pracę. Biorąc pod uwagę, że stosownie do art. 47 ¹ k.p., odszkodowanie, o którym mowa w art. 45k.p., przysługuje w wysokości wynagrodzenia za okres od 2 tygodni do 3 miesięcy, nie wyższej jednak od wynagrodzenia za okres wypowiedzenia, Sąd Rejonowy nie mógł uwzględnić żądania powódki i zasądzić na jej rzecz odszkodowania za cały okres pozostawania bez pracy. Dlatego też w pozostałym zakresie Sąd Rejonowy powództwo oddalił, o czym orzekł w pkt II sentencji wyroku.

O rygorze natychmiastowej wykonalności Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 477² § 2 k.p.c. O kosztach procesu orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, z której wynika, że strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowej obrony swych praw. W ocenie Sądu Rejonowego wobec faktu, że powódka wygrała sprawę, a był reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, który złożył wniosek o zwrot kosztów zastępstwa procesowego, należy jej się, zgodnie z art. 98 k.p.c. zwrot kosztów procesu, do których zalicza się wynagrodzenie jednakże nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach. Sąd Rejonowy zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 180 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego jako podstawę prawną podając § 9 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w

sprawie opłat za czynności adwokackie.

Uzasadniając rozstrzygnięcie zawarte w punkcie V wyroku Sąd Rejonowy podniósł, że sąd pracy w orzeczeniu kończącym postępowanie w instancji rozstrzyga o wydatkach sądowych, stosując odpowiednio przepisy art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, z tymże obciążenie pracownika tymi wydatkami może nastąpić w szczególnie uzasadnionych wypadkach. Kosztami sądowymi których strona nie miała obowiązku uiścić Sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąży przeciwnika, jeżeli istnieją ku temu podstawy, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu. Powódka wygrała w sprawę, wobec czego na podstawie art. 98 k.p.c w zw. z art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd Rejonowy nakazał pobrać od pozwanego kwotę 1.050 złotych tytułem nieuiszczonej przez powódki opłaty sądowej od pozwu, od której była ona zwolniona na mocy art. 96 ust. 1 pkt 4 w/w ustawy.

Apelację od powyższego wyroku złożył pozwany zaskarżając go w części tj. co do rozstrzygnięć zawartych w punktach: I, IV i V. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego tj.:

- art. 45 § 1 Kodeksu pracy,
- art. 70 § 1, § 1² Kodeksu pracy,
- art. 15 ust. 7 ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej,

polegające na błędnej wykładni w/w przepisów przez Sąd I instancji przejawiające się w uznaniu, iż sąd pracy jest obowiązany zbadać, czy podana przyczyna odwołania dyrektora jednostki kultury jest rzeczywista i prawdziwa, a więc również, że istnieje obowiązek podania takiej przyczyny odwołania przez pracodawcę, a w razie ustalenia, że przyczyna jest wskazana fikcyjna (lub jej niepodania) odwołanie dyrektora jednostki kultury jest wadliwe, to odwołanemu pracownikowi przysługuje roszczenie o odszkodowanie.

Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenia kosztów procesu wg norm przepisanych. Zdaniem apelującego stosunek pracy z powołania w swej istocie zawiera możliwość swobody odwołania pracownika z zajmowanego stanowiska, co przejawia się w możliwości dokonania tego w każdym czasie i bez podania przyczyny, co wynika z treści art. 70 Kodeksu pracy.

Powódka w odpowiedzi na apelację wniosła o oddalenie apelacji, zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kosztów postępowanie przed Sądem II

instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz o przeprowadzenie rozprawy.

Nadto powódka wniosła zażalenie na postanowienie Sądu Rejonowego w Ciechanowie zawarte w punkcie V wyroku w przedmiocie zwrotu opłaty sądowej od pozwu tj. nakazania pobrania od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Ciechanowie kwoty 1.050 zł tytułem zwrotu opłaty sądowej od pozwu. Zarzuciła, że Sąd Rejonowy wydając zaskarżone postanowienie:

1) błędnie ustalił stan faktyczny sprawy poprzez wskazanie, iż powódka nie uiściła opłaty sądowej od pozwu, podczas gdy powódka uiściła opłatę sądową od pozwu w wysokości 4.394 zł na skutek wezwania jej do uzupełnienia braku formalnego w postaci tej opłaty,

2) naruszył art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 113 ust. 1 u.k.s.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie polegające na nakazaniu pobrania od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Ciechanowie kwoty 1.050 zł tytułem zwrotu opłaty sądowej od pozwu, od której uiszczenia powódka była zwolniona na mocy art. 96 ust. 1 pkt 4 u.k.s.c. w sytuacji, w której powódka uiściła opłatę sądową od pozwu,

a w konsekwencji

3) naruszył art. 98 § 1 k.p.c. poprzez niezastosowanie polegające na braku zasądzenia od pozwanego na rzecz powódki kwoty 4.394 zł tytułem zwrotu opłaty od pozwu w sytuacji, w której powódka — jak wskazał w uzasadnieniu orzeczenia Sąd Rejonowy — wygrała sprawę.

Skarżąca wniosła:

1) na podstawie art. 395 § 2 k.p.c. - o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości przez Sąd I instancji z uwagi na oczywistą zasadność zażalenia i orzeczenie o zwrocie opłaty sądowej od pozwu na nowo,

a w razie przekazania sprawy do rozpoznania Sądowi II instancji, wniosła o:

2) zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kwoty 4.394 zł tytułem zwrotu opłaty sądowej od pozwu;

3) zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pełnomocnik pozwanego w przypadku nieuwzględnienia apelacji wniósł o oddalenie zażalenia i zasądzenie od powódki kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego jako niezasadna nie zasługiwała na uwzględnienie. Wywiedziony przez pozwanego środek zaskarżenia nie ma uzasadnionych podstaw. Całość argumentacji w nim zaprezentowanej stanowi w istocie bezpodstawną polemikę z prawidłowymi wnioskami i ustaleniami poczynionymi przez Sąd Rejonowy na podstawie gruntownej analizy materiału dowodowego przeprowadzonej przez ten Sąd. Sąd I instancji przeprowadził prawidłowo postępowanie dowodowe i w oparciu o dowody zaofiarowane przez strony dokonał trafnych ustaleń faktycznych, bez przekroczenia przysługującego mu uprawnienia do swobodnej oceny dowodów. Z tych przyczyn Sąd Okręgowy ustalenia te przyjmuje za własne. Rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego zostało wszechstronnie umotywowane.

Pozwany podniósł w apelacji zarzut naruszenia prawa materialnego. Naruszenie przepisów prawa materialnego może wystąpić w dwojaki sposób: poprzez błędną wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie. Pierwsza postać naruszenia polegać może na mylnym zrozumieniu treści zastosowanego przepisu. Druga forma dotyczy kwestii prawidłowego odniesienia normy prawa materialnego do ustalonego stanu faktycznego, a więc skonfrontowania okoliczności stanu faktycznego z hipotezą konkretnej normy prawnej i poddanie tego stanu ocenie prawnej na podstawie treści tej normy (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2003 r. I CKN 160/01 LEX nr 78813). Żadna z tych postaci naruszenia prawa materialnego nie miała miejsca w niniejszej sprawie.

Powódka została odwołana ze stanowiska dyrektora instytucji kultury. Odwołanie dyrektora instytucji kultury jest uregulowane w art. 15 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej. Stosownie do treści art. 15 ust. 6 powołanej ustawy dyrektor instytucji kultury powołany na czas określony może być odwołany przed upływem tego okresu:

- 1) na własną prośbę;
- 2) z powodu choroby trwale uniemożliwiającej wykonywanie obowiązków;
- 3) z powodu naruszenia przepisów prawa w związku z zajmowanym stanowiskiem;
- 4) w przypadku odstąpienia od realizacji umowy, o której mowa w ust. 5;
- 5) w przypadku przekazania państwowej *instytucji kultury* w trybie art. 21a ust. 2-6.

Natomiast przepis art. 15 ust. 7 stanowi, że w sprawach dotyczących powoływania i odwoływania dyrektora instytucji kultury w zakresie nieuregulowanym w ustawie mają zastosowanie przepisy art. 68-72 Kodeksu pracy.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 lipca 2017 r., sygn. akt I PK 201/16 (LEX nr 2397620) na gruncie przepisów Kodeksu pracy możliwe jest odwołanie (równoznaczne z wypowiedzeniem) bez podawania przyczyny odwołania (art. 70 § 1 k.p.). Natomiast określenie w ustawie o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej konkretnych przyczyn uzasadniających odwołanie niewątpliwie ma na celu zapewnienie wzmożonej trwałości terminowego stosunku pracy z powołania przewidzianego w tej ustawie. Odwołanie dyrektora instytucji kultury podlega przy tym kontroli sądowej, a sprawa o roszczenia wynikające z wadliwości takiego odwołania jest sprawą o roszczenia ze stosunku pracy w rozumieniu art. 476 § 1 pkt 1 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2014 r., I PK 43/14, OSNP 2016 Nr 3, poz. 30 i powołane tam orzecznictwo). Oznacza to, że sąd pracy jest obowiązany zbadać, czy podana w odwołaniu przyczyna odpowiada którejs z przyczyn wymienionych w ustawie oraz czy jest rzeczywista i prawdziwa, a w razie ustalenia, że podana przyczyna nie spełnia tych kryteriów, jest uprawniony do uznania odwołania za wadliwe. Sąd Najwyższy w wyroku tym odniósł się do kwestii wzajemnych relacji między art. 15 ust. 7 powołanej ustawy a art. 70 Kodeksu pracy. Stwierdził, że zgodnie z art. 15 ust. 7 ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, dodanym przez art. 1 pkt 12 ustawy z dnia 31 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej oraz niektórych innych ustaw, obowiązującym od dnia 1 stycznia 2012 r., w sprawach dotyczących powoływania i odwoływania dyrektora instytucji kultury w zakresie nieuregulowanym w ustawie mają zastosowanie przepisy art. 68-72 k.p., co oznacza, że o zastosowaniu - przy czym nie odpowiednio, ale wprost - tych przepisów decyduje wyłącznie to, czy dana kwestia związana z powoływaniem i odwoływaniem dyrektora instytucji kultury jest bądź nie jest uregulowana w ustawie o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (z tej przyczyny w przypadku odwołania dyrektora instytucji kultury nie znajdzie zastosowania przewidujący swobodę odwoływania art. 70 § 1 k.p.). Sąd Najwyższy podkreślił również, że z dniem 1 stycznia 2004 r. uległo zmianie brzmienie art. 69 k.p., którego pkt 2 lit. b został uchylony przez art. 1 pkt 19 ustawy z dnia 14 listopada 2003 r. (Dz. U. Nr 213, poz. 2081) zmieniającej Kodeks pracy, co spowodowało, że o ile poprzednio art. 69 k.p. nie dopuszczał żadnych roszczeń przewidzianych w art. 45 § 1 k.p., o tyle w obecnym brzmieniu nadal uniemożliwia stosowanie przepisów regulujących rozpatrywanie sporów ze stosunku pracy w części dotyczącej orzekania o bezskuteczności wypowiedzeń i o przywróceniu do

pracy, ale dopuszcza ich stosowanie w części odnoszącej się do orzekania o odszkodowaniu. Aktualnie obowiązujące regulacje, w odróżnieniu od poprzednich, przewidują zatem sankcję na wypadek naruszenia przez organizatora kultury przepisów o trybie i przyczynach rozwiązywania z dyrektorami instytucji kultury stosunków pracy, ale jest nią wyłącznie możliwość wystąpienia przez odwołanego pracownika z roszczeniem odszkodowawczym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2013 r., I PK 200/12).

W orzecznictwie utrwalił się pogląd, że akty powołania na stanowiska dyrektorów (kierowników) gminnych jednostek organizacyjnych mają podwójny charakter, jako akty publicznoprawne i jednocześnie akty wywołujące skutki w sferze prawa pracy. Dlatego podwójny charakter aktu powołania na stanowisko dyrektora (odwołania ze stanowiska) instytucji kultury z jednej strony, przesądza o objęciu go nadzorem wojewody, a w konsekwencji kontrolą sądu administracyjnego, a z drugiej, o możliwości poddania sporów z tego tytułu kontroli sądów powszechnych - sądów pracy (zob. np. wyroki Naczelnego Sądu Administracyjnego z: 31 stycznia 2012 r., II OSK 2526/11, LEX nr 1113783; 8 sierpnia 2012 r., II OSK 1295/12; 1 czerwca 2010 r., II OSK 598/10, LEX nr 597716).

Istotnym orzeczeniem poruszającym kwestię sądowej kontroli odwołania dyrektora instytucji kontroli i kwestii wzajemnych relacji między art. 15 ust. 7 powołanej ustawy a art. 70 Kodeksu pracy jest wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2013 r., sygn. akt I PK 200/12, OSNP 2014/2/19. Zgodnie z nim odwołanie dyrektora instytucji kultury z powodu odstąpienia od realizacji umowy z organizatorem (a więc przyczyny wymienionej w art. 15 ust. 6 pkt 4 ustawy z 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej) podlega kontroli sądu. Oznacza to, że sąd jest obowiązany zbadać, czy podana przyczyna jest rzeczywista i prawdziwa. W razie ustalenia, że przyczyna wskazana jest fikcyjna odwołanie jest wadliwe, a odwołanemu pracownikowi przysługuje roszczenie o odszkodowanie. W ocenie Sądu Najwyższego ponieważ art. 15 ustawy zawiera enumeratywne wyliczenie przyczyn odwołania dyrektora instytucji kultury, to jest przepisem o charakterze szczególnym, co wyklucza możliwość stosowania przepisów i zasad kodeksu pracy (art. 70 k.p.). We wcześniejszych orzeczeniach Sąd Najwyższy wskazywał wprost na szczególny charakterze przepisu art. 15 ustawy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 1997 r., I PKN 65/97, OSNAPiUS 1998 nr 1, poz. 6, por. też wyrok z dnia 20 sierpnia 2009 r., II PK 43/09, LEX nr 602701). Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że art. 70 § 1²k.p. stanowi, iż stosunek pracy z pracownikiem odwołanym ze stanowiska rozwiązuje się na zasadach określonych w przepisach niniejszego oddziału, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej. Przepis ten potwierdza jedynie ogólną zasadę pierwszeństwa

stosowania przepisu szczególnego przed ogólnym. Nie można wobec powyższego przyjąć, że do zgodnego z prawem odwołania dyrektora instytucji kultury wystarczające jest wskazanie przyczyny. Na gruncie przepisów Kodeksu pracy możliwe jest odwołanie (równoznaczne z wypowiedzeniem) bez podawania przyczyny odwołania. Natomiast wskazanie w ustawie szczególnej przyczyn uzasadniających odwołanie niewątpliwie ma na celu zapewnienie wzmożonej trwałości terminowego stosunku pracy z powołania. W tej sytuacji przyjęcie, że brak jest możliwości weryfikowania wskazanej przyczyny odwołania przez sąd sprawiłoby, iż cel ten zostałby w istocie zniweczony. Możliwe byłoby bowiem w każdym przypadku wskazanie przyczyny niekonkretnej lub nawet czysto fikcyjnej. Zaś w razie sporu sądowego odwołany pracownik byłby pozbawiony jakichkolwiek środków obrony i co za tym idzie możliwości uzyskania dochodzonego roszczenia.

Wykładnia art. 15 ust. 7 i art. 70 Kodeksu pracy dokonana przez Sąd Rejonowy była zgodna z powyższymi judykatami Sądu Najwyższego. Odwołanie dyrektora instytucji kultury może nastąpić tylko z przyczyn enumeratywnie wymienionych w art. 15 ust. 6 ustawy. Jeżeli przyczyna jest niekonkretna, fikcyjna, a tym bardziej jeśli w ogóle nie została wskazana, odwołanemu dyrektorowi przysługują roszczenie o odszkodowanie na podstawie art. 45 § 1 k.p. w części dotyczącej orzeczenia o odszkodowaniu w związku z art. 69 k.p. Jak słusznie zauważył Sąd Rejonowy Zarząd Powiatu Ciechanowskiego w uchwale odwołującej powódkę ze stanowiska dyrektora Powiatowego Centrum Kultury i Sztuki im. Marii Konopnickiej w Ciechanowie nie wskazał żadnej z przyczyn wymienionych w art. 15 ust. 6 ustawy, w związku z czym sąd nie ma żadnych podstaw zweryfikowania, czy podana przyczyna jest rzeczywista i prawdziwa. Odwołanie powódki ze stanowiska dyrektora było zatem niezgodne z prawem, co skutkowało uwzględnieniem roszczenia o odszkodowanie w wysokości wynagrodzenia za okres wypowiedzenia wynoszący 3 miesiące.

Z tych względów apelacja pozwanego podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

Zażalenie powódki na rozstrzygnięcie o kosztach procesu zasługiwało na uwzględnienie, ale jedynie w części. Powódka po złożeniu pozwu do Sadu Rejonowego w Ciechanowie została wezwana do usunięcia braków formalnych pozwu poprzez wskazanie, z jakim roszczeniem występuje. W wykonaniu tego zobowiązania podała, że wnosi o przywrócenie do pracy na poprzednie warunki pracy i płacy, a gdyby sąd uznał, że przywrócenie nie jest możliwe – o zasądzenie odszkodowania. W związku z tym, że zasadniczym roszczeniem było przywrócenie do pracy Sąd Rejonowy wezwał powódkę do wskazania wartości przedmiotu sporu tj. wysokości rocznego wynagrodzenia powódki w kwocie brutto. Zgodnie bowiem z treścią

art.23¹k.p.c. w sprawach o roszczenia pracowników dotyczące nawiązania, istnienia lub rozwiązania stosunku pracy wartość przedmiotu sporu stanowi, przy umowach na czas określony - suma wynagrodzenia za pracę za okres sporny, lecz nie więcej niż za rok, a przy umowach na czas nieokreślony - za okres jednego roku. Powódka w piśmie z dnia 15 listopada 2019r. podała, że jej roczne wynagrodzenie wynosiło 87.877,96 zł brutto. W związku z tym, że wartość przedmiotu sporu przekroczyła kwotę 50.000 zł powódka została wezwana do uiszczenia opłaty od pozwu w kwocie 4.394 zł, co znajdowało oparcie w treści art. 35 ust. 1 zdanie drugie w zw. z art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Powódka uiściła opłatę od pozwu w kwocie 4.394,00 zł w dniu 3 grudnia 2019r. Na rozprawie w dniu 9 grudnia 2020r. pełnomocnik powódki wniósł o zasądzenie na jej rzecz odszkodowania w wysokości wynagrodzenia za cały okres pozostawania bez pracy. W zaskarżonym wyroku Sąd Rejonowy zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 21.000 zł tytułem odszkodowania oraz oddalił powództwo w pozostałym zakresie. Zasądzona kwota stanowiła równowartość wynagrodzenia powódki za 3 miesiące. W tym miejscu zauważyć należy, że od dnia 1 stycznia 2004 r., to jest od nowelizacji art. 69 k.p. dokonanej przez ustawę z dnia 14 listopada 2003 r. o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 213, poz. 2081), możliwe jest dochodzenie przez pracownika odwołanego ze stanowiska w sposób równoznaczny z wypowiedzeniem, odszkodowania przewidzianego w razie wypowiedzenia umowy o pracę, a więc w maksymalnej wysokości trzy miesięcznego wynagrodzenia. Co do zasady odwołanemu pracownikowi nie przysługują roszczenia o uznanie za bezskuteczne czy o przywrócenie do pracy na poprzednich warunkach pracy i płacy. Sąd Rejonowy nakazując pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Ciechanowie kwotę 1.050 zł tytułem zwrotu opłaty od pozwu pominął okoliczność, że powódka uiściła należną opłatę od pozwu, w związku z czym to jej przysługiwał od pozwanego zwrot uiszczonych kosztów sądowych w postaci opłaty od pozwu, ale tylko w części uwzględnionej przez Sąd, a więc stanowiącej 5% zasądzonego odszkodowania, co stanowi 1.050 zł. Tylko w tej części pozwany przegrał, w związku z czym był zobowiązany do zwrotu opłaty tylko od tej części pozwu. W pozostałym zakresie przegrała powódka, ponieważ jej powództwo w pozostałym zakresie zostało oddalone. Podkreślić należy, że powódka reprezentowana przez fachowego pełnomocnika dochodziła odszkodowania za cały okres pozostawania bez pracy, a nie za trzy miesiące. Nie można jej uznać za stronę, która w całości wygrała sprawę, a jedynie w części. Przypomnieć w tym miejscu należy, że zgodnie z art. 193§ 2¹k.p.c. (obowiązującym od 19 kwietnia 2010r.) z wyjątkiem spraw o roszczenia alimentacyjne zmiana powództwa może być dokonana jedynie w piśmie procesowym. W tym przypadku zmiana powództwa przez zawodowego

pełnomocnika została dokonana ustnie do protokołu. Stosownie do treści art. 100 k.p.c. w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Sąd może jednak włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznaczej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu. Nie sposób w niniejszej sprawie uznać, że powódka uległa tylko co do nieznaczej części swego żądania albo że określenie należnej jej sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu. Z tych względów Sąd Okręgowy zmienił postanowienie zawarte w punkcie V wyroku w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 1.050 zł tytułem częściowego zwrotu opłaty od pozwu oraz oddalił zażalenie w pozostałym zakresie. Koszty postępowania apelacyjnego i zażaleniowego Sąd Okręgowy wzajemnie zniósł między stronami na podstawie art. 100 k.p.c. mając na uwadze, że koszty zastępstwa procesowego w zakresie wygranej i przegranej w postępowaniu przed Sądem II instancji są porównywalne. Powódka wygrała apelację (koszty zastępstwa to 120 zł zgodnie z § 10 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 9 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie), a przegrała postępowanie zażaleniowe w 77%. Koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym obliczone na podstawie § 10 ust. 2 pkt 1 w zw. z § 2pkt 3 rozporządzenia przy wartości przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu zażaleniowym wynoszącej 4.394 zł stanowiły kwotę 225 zł. Powódka wygrała w 23%, a pozwany w 77%, więc powinna zwrócić na rzecz pozwanego kwotę 121,50 zł. Z uwagi na to, że koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym i zażaleniowym były porównywalne Sąd Okręgowy zniósł je wzajemnie między stronami.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji wyroku.

Sędzia Ewa Solecka

Z. odpis wyroku wraz z uzasadnieniem przesać pełn. powódki za pośrednictwem PI.

Sędzia Ewa Solecka